

HAYVAN YETİŐTİRME İLKELERİ

4. HAFTA

Prof. Dr. Mehmet ERTUĐRUL

DAMIZLIKÇILIKTA SELEKSİYON Devam

▣ Kalitatif Karakterlerde Seleksiyon

a. Ressesif Karakterlerde Seleksiyon

- Pek çok koyun ırkında boynuzsuz koçlar homozigottur (H_1H_1), Boynuzsuz koyunların ise bir kısmı homozigot, diğerleri heterozigottur (H_1H_2).
- sürüsünü tamamen boynuzsuz hayvanlardan oluşmasını isteyen yetiştirici, damızlık koç ve koyunlarını boynuzsuzlardan seçer

DAMIZLIKÇILIKTA SELEKSİYON Devam

- Boynuzsuz koyunların $1/3$ ü H_1H_1 , $2/3$ ü H_1H_2 genotipli olsun. Gelecek generasyonda durum;

<u>Koçlar</u>	<u>Koyunlar</u>	<u>Döller</u>
H_1H_1	$1/3 H_1H_1$	$1/3 H_1H_1$ ♂ ve ♀ boynuzsuz
	$2/3 H_1H_2$	$1/3 H_1H_1$ ♂ ve ♀ boynuzsuz
		$1/3 H_1H_2$ ♂ ler boynuzlu, ♀ ler boynuzsuz

Yani homozigot boynuzsuz dişilerin miktarı $1/3$ ten $2/3$ e yükselmiştir.

DAMIZLIKÇILIKTA SELEKSİYON

Devam

▣ b. Dominant Karakterlerde Seleksiyon

Önceki örnekte H_1 geni dişilerde (erkeklerin aksine) H_2 ye dominanttır. H_2 geninin nispi miktarı azalmış olsa da popülasyonda varlığını korumuştur. Sonraki generasyonlarda H_2 geni nispi olarak azalmaya devam etse de varlığını korur. Bu gen erkeklerde dominant etkili olduğu için her generasyon $H_1 H_2$ genotipli erkek döllerin çıkması beklenir.

DAMIZLIKÇILIKTA SELEKSİYON

Devam

Demek ki seleksiyonda dominant genler bakımından homozigot bireylerden oluşan bir populasyon oluşturmak olanaksızdır. Boynuzlu erkek döl veren boynuzsuz anaları damızlıkta kullanmamak (Çünkü bunlar heterozigottur ve boynuzluluk genini taşımaktadır) başarıyı artırır. Erkek döl vermeyen heterozigot anaları tanımak mümkün olmayacağından, boynuzluluk geni populasyonda varlığını koruyacaktır.

(Aberdeen Angus ta 150 yıldır yapılan seleksiyona rağmen boynuzlu dölleri, Siyah Alaca sürülerinde kırmızı alacalar ortaya çıkmaktadır.)

DAMIZLIKÇILIKTA SELEKSİYON

Devam

▣ Entermediyer bir karakter için seleksiyon

Entermediyer görünümde bir karakter heterozigot şahıslarda görülür. Damızlıklar entermediyerlerden seçildiğinde gelecek generasyonda bunların oranı $\frac{1}{2}$ olacaktır. Damızlık olacaklarda bir cinsiyeti AA, diğerini aa genotiplilerden seçerek tüm döllerin entermediyer karakterli olması sağlanır. (Al ve Albino donlu Palamino atlarının tüm dölleri altın sarısı donlu olmaktadır)

DAMIZLIKÇILIKTA KAYITLAR

- ▣ Damızlıkçı işletmelerde; damızlık seçiminde yararlanmak üzere, her hayvanın ve bunların ana ve babalarının verim ve özelliklerinin yer aldığı kayıtların tutulması zorunludur.
- ▣ 1. Soy kütüğü
Bir hayvanın geçmiş generasyonlardaki akrabalarının ad ve verim özelliklerinin yer aldığı bir belgedir.

DAMIZLIKÇILIKTA KAYITLAR Devam

- ▣ Pedigri seleksiyonu
- ▣ Döl ve kardeşlere göre seleksiyon
- ▣ Akrabalıkların belirlenmesi
- ▣ Hayvanların; etkileri karşılaştırılacak muamelelere eşit olarak dağıtılmasını sağlama

NUMARALANDIRMA YÖNTEMLERİ

Kulak küpesi, tetovir, çentik açma, sıcak ve soğuk dağlama, kanat numarası takma, bilezik, kolye, kuyruk halkası, chip

DAMIZLIKÇILIKTA KAYITLAR Devam

▣ VERİM KAYITLARI

1. Döl Verimi

Damızlık, döl vermesine izin verilmiş olan hayvandır. Döl verimi, döl vermesi uygun görülen hayvanlarda belirlenebilir. Bu durumda hayvan zaten damızlık olmuştur. Bu nedenle döl verimi için seleksiyonda hayvanın geçmiş kuşaklardaki akrabalarından yani soy kütüğünden yararlanılır. Düşük kalıtım dereceli olan döl verimi karakterlerinde ilerleme sağlamak için aileya veya soy kütüğüne göre seleksiyon uygulanır.

DAMIZLIKÇILIKTA KAYITLAR Devam

- ▣ İneklerin her yıl doğurması beklenir.
- ▣ Buzağının belli yaşa kadar yaşaması ve normal gelişme göstermesinde ana yanında baba ve çevrenin de etkisi vardır.
- ▣ Aynı boğa ile çiftleştirilen ineklerden elde edilen buzağuların bu özellikler bakımından farklılıklarında anaların payı artar. İneklerde bir gebelik için tohumlama sayısı da önemlidir.

DAMIZLIKÇILIKTA KAYITLAR **Devam**

- ▣ Koyunlarda; bir doğumda kuzu sayısı, pazarlama çağına kadar telefata, kızgınlık mevsimi uzunluğu, yılda iki veya iki yılda 3 doğumun uygulanabilmesi.
- ▣ Koçlarda ise; bir dönemde çiftleştigi koyun sayısı, bunlardan gebe kalanların oranı, gebelerden canlı doğuranların oranı, bir doğuma kuzu sayısı ve doğanlardan süttten kesime kadar yaşayanların oranı
- ▣ Süt keçilerinde her yıl doğum yapması ve oğlak sayısının birden fazla olması tercih edilir.

DAMIZLIKÇILIKTA KAYITLAR Devam

- ▣ Tavuklarda belli uzunluktaki kuluçka mevsiminde her tavuğun yumurta sayısı, bunlardan çıkan canlı civciv oranı.
- ▣ Horozlarda; çiftleştikleri tavuklardan alınan döllü yumurta oranı, bunlardan canlı civciv alınanların oranı döl verimi ölçütleridir.

Belirtilen özelliklere ilişkin, her türe özgü ebeveyn bilgileri kayıt altına alınarak döllerin döl verimi hakkında tahminde bulunulur. Damızlığa ayrılanların, kendi döl verim özellikleri belirlenerek yeniden değerlendirilmeleri gerekir.